

ΟΔΗΓΙΕΣ ΤΗΣ Ε.Ε. ΓΙΑ ΤΑ ΠΟΥΛΙΑ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΟΙΚΟΤΟΠΟΥΣ

Παραδοσιακό αγροτικό οικοσύστημα στη Σύρο.

φωτ.: I. Bektiras

Προστασία των περιοχών Natura 2000 και οικονομική ανάπτυξη

Τι είναι οι περιοχές Natura 2000;

Το Natura 2000 είναι το οικολογικό δίκτυο προστατευόμενων περιοχών της Ε.Ε. και περιλαμβάνει Ζώνες Ειδικής Προστασίας, όπως ορίζονται στην Οδηγία για τα Πουλιά, και Ειδικές Ζώνες Διατήρησης, όπως αυτές ορίζονται στις διατάξεις της Οδηγίας για τους Οικότοπους.

Οι περιοχές αυτές αποτελούν «πολύτιμες πέτρες στην κορώνα» της ευρωπαϊκής φύσης και η προστασία τους είναι το κλειδί της ευρωπαϊκής πολιτικής για τη βιοποικιλότητα.

Είναι δυνατή η οικονομική ανάπτυξη στο πλαίσιο του δικτύου Natura 2000;

Απολύτως. Οι Οδηγίες για τη φύση αποσκοπούν στη σωστή ισορροπία ανάμεσα στη διατήρηση της φύσης και την οικονομική ανάπτυξη. Δεδομένου ότι το Natura 2000 αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της πολιτικής της Ε.Ε. για τη βιοποικιλότητα, οι στόχοι για τη διατήρηση της φύσης δικαίως παίρνουν το προβάδισμα στις προστατευόμενες αυτές περιοχές. Αυτό, όμως, δεν σημαίνει ότι οποιαδήποτε άλλη χρήση της γης ή αναπτυξιακή δραστηριότητα, όπως τουρισμός, αναψυχή και οικοδομική ανάπτυξη, πρέπει να σταματήσει. Αντιθέτως, όλες αυτές οι δραστηριότητες είναι επιτρεπτές στο βαθμό που συμφιλιώνονται με τις προτεραιότητες για τη διατήρηση της φύσης στην περιοχή. Στις Οδηγίες αναφέρεται η διαδικασία για την επίτευξη αυτής της συμφιλίωσης.

Άρθρο 6 Οδηγία για τους Οικότοπους - συμφιλίωση Natura 2000 και ανάπτυξης

Το άρθρο αυτό ορίζει τη διαδικασία λήψης αποφάσεων που πρέπει να ακολουθείται κατά τον προγραμματισμό σχεδίων ή έργων που ενδέχεται να επηρεάσουν έναν τόπο Natura 2000. Απώτερος στόχος της Οδηγίας είναι να αξιολογήσει τις συνέπειες ενδεχόμενης ανάπτυξης, αποτρέποντας έτσι την πρόκληση ζημιών στο Natura 2000 από ανάρμοστη ανάπτυξη. Όμως, έργα επιτακτικής σημασίας μπορούν να υλοποιηθούν σε ελάχιστες ειδικές περιπτώσεις παρά τις επιβλαβείς συνέπειές τους στο Natura 2000.

Η διαδικασία αξιολόγησης του Άρθρου 6 αποτελείται από τα ακόλουθα στάδια:

- **Εκτίμηση** (προκαταρκτική αξιολόγηση) των σχεδίων ή έργων που ενδεχομένως να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στους στόχους διατήρησης των τόπων Natura 2000.
- **Αξιολόγηση** σε περίπτωση που η εκτίμηση δεν μπορεί να αποκλείσει την πιθανότητα σοβαρών επιπτώσεων στην άγρια φύση πρέπει να πραγματοποιηθεί πιο λεπτομερής αξιολόγηση του σχεδίου/έργου που σκοπό έχει να καθορίσει εάν θα υπάρχουν αρνητικές επιπτώσεις στην οικολογική ακεραιότητα της οικείας περιοχής.
- **Έγκριση** των σχεδίων/έργων παρέχεται μόνο στην περίπτωση που η αξιολόγηση καταλήξει στο συμπέρασμα ότι δεν παραβιάζεται η οικολογική ακεραιότητα

της περιοχής. Όταν δεν είναι δυνατό να ανασχεθούν οι αρνητικές επιπτώσεις, τότε θα πρέπει να αναζητηθούν λιγότερο επιβλαβείς εναλλακτικές.

- Στην περίπτωση αδυναμίας εξεύρεσης εναλλακτικών λύσεων, το σχέδιο ή έργο μπορεί να προχωρήσει μονάχα εάν κριθεί ουσιώδης για επιτακτικούς λόγους υπέρτερου δημοσίου συμφέροντος (IROPI) και εφόσον ληφθούν αντισταθμιστικά μέτρα για την εξισορρόπηση της απώλειας οικοτόπων ή ειδών από την αναπτυξιακή δραστηριότητα. Όπου υπάρχουν ειδή ή οικότοποι προτεραιότητας (όπως ορίζονται από την Οδηγία για τους Οικότοπους), πρέπει να ζητηθεί η γνώμη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Είναι εφικτή αυτή η προσέγγιση;

Ναι. Αποτελεί εξαιρετικό παράδειγμα ενός ευέλικτου πλαισίου που αντιμετωπίζει την κρίση απώλειας βιοποικιλότητας και ταυτόχρονα δίνει τη δυνατότητα αειφόρου οικονομικής πρακτικής. Υπάρχει πληθώρα παραδειγμάτων που επιβεβαιώνουν τη λειτουργικότητά του στην πράξη, όπως η ενημερωτική επιλογή της διαδρομής για το σιδηροδρομικό δίκτυο μεταφορών της Βαλτικής. Στην Ελλάδα η εφαρμογή της προσέγγισης αυτής είναι ελλιπής. Ακούστηκαν κριτικές ότι η διαδικασία που προβλέπει το Άρθρο 6 είναι υπερβολικά πολύπλοκη, δημιουργεί καθυστερήσεις και αναστέλλει την υλοποίηση των έργων. Βέβαια, μερικές φορές δημιουργούνται προστριβές μεταξύ των στόχων διατήρησης και ανάπτυξης και για κάποιες από τις υποθέσεις αυτές κινούνται δικαστικές

ΟΔΗΓΙΕΣ ΤΗΣ Ε.Ε. ΓΙΑ ΤΑ ΠΟΥΛΙΑ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΟΙΚΟΤΟΠΟΥΣ

Προστασία των περιοχών Natura 2000 και οικονομική ανάπτυξη

Φωτό: Γ. Κωνσταντίνου

Ο υγρότοπος Καλοχωρίου στη Βόρεια Ελλάδα, όπου η δημιουργία χωματερής απειλεί τον υγρότοπο της περιοχής Natura 2000 και τα πολυάριθμα είδη και οικοτόπους για τους οποίους προστατεύεται.

διαδικασίες και ενδεχομένως επιβάλλονται πρόστιμα. Ωστόσο, η άποψη της Ορνιθολογικής είναι ότι στη συντριπτική πλειοψηφία των περιπτώσεων, ένας προσεκτικός σχεδιασμός αναπτυξιακής δραστηριότητας, με έγκαιρη συμμετοχή στις διαβουλεύσεις των ειδικών σε θέματα διατήρησης, θα μπορούσε να αποφύγει τη δημιουργία προβλημάτων, να βρει εναλλακτικές λύσεις ή να αντισταθμίσει τις αρνητικές επιπτώσεις. Οι περισσότερες προστριβές προκύπτουν από αργή ή ανεπαρκή εφαρμογή, από παρανοήσεις ή από σκόπιμη παραπληροφόρηση σχετικά με τη διαδικασία αξιολόγησης.

Κατά τη γνώμη μας, η πρόβλεψη είναι επιτυχής επειδή έδωσε τέλος σε αδόκιμα αναπτυξιακά προγράμματα και προκάλεσε την αναζήτηση εναλλακτικών λύσεων. Επίσης, δημιούργησε τη δυνατότητα να προωθηθούν αναπτυξιακά έργα εξέχουσας δημόσιας σημασίας και να δρομολογηθούν αντισταθμιστικοί μηχανισμοί.

Ποια τα πλεονεκτήματα αυτής της προσέγγισης;

Η προσέγγιση αυτή είναι ιδιαίτερα ευέλικτη και ενσωματώνει την έννοια του αειφόρου προγραμματισμού. Αντί να αντιμετωπίζει τις περιοχές Natura 2000 ως απαγορευτικές για οποιαδήποτε δραστηριότητα παρά μόνο για την προστασία της άγριας φύσης, αναγνωρίζει το συσχετισμό των αναγκών βιοποικιλότητας με εκείνες άλλων εμπλεκόμενων μερών, όπως του τοπικού πληθυσμού, και ενθαρρύνει το δημιουργικό

προγραμματισμό των έργων, όπως πρωτοβουλίες στον τομέα του οικοτουρισμού, που θα μπορούσαν να καλύψουν τις ποικίλες αυτές ανάγκες.

Ποιες είναι οι μελλοντικές προκλήσεις;

- Καλύτερη προώθηση των προϋποθέσεων του Άρθρου 6 - για την ουσιαστικότερη κατανόησή τους από τα άμεσα εμπλεκόμενα μέρη, όπως αρμόδιες αρχές, αναπτυξιακοί φορείς και σύμβουλοι. Η προώθηση των καλύτερων πρακτικών είναι βασική.
- Κλίμα ευρύτερης συνεργασίας - η συνεργασία είναι η καλύτερη λύση και όλα τα εμπλεκόμενα μέρη, περιλαμβανομένων των ειδικών σε θέματα διατήρησης, των αναπτυξιακών φορέων και των στελεχών λήψης αποφάσεων, πρέπει να συνεργάζονται για την ανεύρεση λύσεων.
- Καλύτερος στρατηγικός σχεδιασμός - εξέταση των ζητημάτων του Natura 2000 σε στρατηγικό επίπεδο, όπως το σχέδιο για τη χρήση της γης, ώστε να εντοπίζονται λύσεις όταν το εύρος των πιθανών εναλλακτικών είναι ακόμη ευρύ, αντί να συσσωρεύονται προβλήματα για επίλυση σε επίπεδο μεμονωμένων έργων.
- Πρωτοβουλίες καθοδήγησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής - καλωσορίζουμε τις πρωτοβουλίες της Επιτροπής για την παροχή καθοδήγησης αναφορικά με την

εφαρμογή του Άρθρου 6 σε τομείς-κλειδί, όπως ο άνεμος, τα λιμάνια και τα ορυκτά.

Τι μπορεί να κάνει η Βουλή και το Ευρωκοινοβούλιο;

- Να ζητήσει την πλήρη εφαρμογή των Οδηγιών για τα Πουλιά και τους Οικότοπους σε ολόκληρη την Ε.Ε., καθώς και τη λήψη μέτρων για τη διασφάλιση της ορθής προστασίας, διαχείρισης και παρακολούθησης των τόπων Natura 2000, καθώς και τη βελτίωση της κατάστασης διατήρησής τους.
- Να ασκήσει πίεση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή ώστε να ανανεώσει τις προσπάθειές της για ευαισθητοποίηση του κοινού και υποστήριξη των οδηγιών, ενημερώνοντας και δεσμεύοντας τους αρμόδιους φορείς, τις κοινότητες και τις ομάδες συμφερόντων σχετικά με την καλύτερη εφαρμογή των οδηγιών για τη φύση.
- Να ζητήσει την ορθή εφαρμογή των διαδικασιών Άρθρου 6 της Οδηγίας για τους Οικότοπους στην Ελλάδα.

Για περισσότερες πληροφορίες:

Μαλαμώ Κορμπέτη
Υπεύθυνη Θεμάτων Πολιτικής Περιβάλλοντος
Τηλ/φαξ: 210 8228704
E-mail: mkorbeti@ornithologiki.gr
www.ornithologiki.gr

Από το 1982, η Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία εργάζεται με σκοπό την προστασία των άγριων πουλιών και των βιοτόπων τους στη χώρα μας, η οποία αποτελεί ένα από τα τελευταία καταφύγια άγριας ζωής στην Ευρώπη. Το έργο της περιλαμβάνει πλήθος δράσεων: από τη μελέτη των πουλιών, η οποία είναι βασικό εργαλείο για την αποτελεσματική προστασία τους, ως την ενημέρωση, την εκπαίδευση και την ευαισθητοποίηση των πολιτών. Επιπλέον, παρεμβαίνει σε περιπτώσεις παραβάσεων της περιβαλλοντικής νομοθεσίας, και διατυπώνει και προωθεί θέσεις για τα κρίσιμα περιβαλλοντικά ζητήματα. Η Ορνιθολογική είναι εταίρος της «BirdLife International», της μεγαλύτερης παγκόσμιας συνομοσπονδίας οργανώσεων για την προστασία των πουλιών.

Για τα πουλιά, Για τη φύση, Για σένα...